

Sygn. akt I C 1774/22

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 maja 2023 roku

Sąd Rejonowy w Grudziądzu I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: sędzia Andrzej Antkiewicz

po rozpoznaniu w dniu 2 maja 2023 roku w Grudziądzu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) z siedzibą w W.

przeciwko A. Z.

o zapłatę

zasądza od pozwanego A. Z. na rzecz powoda (...) z siedzibą w W. kwotę 2 797,88 (dwa tysiące siedemset dziewięćdziesiąt siedem 88/100) złotych z umownymi odsetkami za opóźnienie równymi dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 23 września 2022 roku do dnia zapłaty,

oddala powództwo w pozostałej części,

zasądza od pozwanego A. Z. na rzecz powoda (...) z siedzibą w W. kwotę 1 103,18 (jeden tysiąc sto trzy 18/100) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu, z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty,

nadaje wyrokowi w pkt. 1 i 3 rygor natychmiastowej wykonalności, poza odsetkami zasądzonymi w punkcie 3.

Sygn. akt I C 1774/22

UZASADNIENIE

(...) w W. wniosła przeciwko A. Z. pozew o zasądzenie kwoty 5.622,42 zł wraz z odsetkami umownymi za opóźnienie równymi dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 23 września 2022 r. do dnia zapłaty, jak również o zasądzenie zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia. W uzasadnieniu pozwu wskazano, że dochodzona wierzytelność stanowi zadłużenie pozwanego z umowy pożyczki udzielonej pozwanemu przez powódkę. Jako podstawę żądania wskazano weksel wystawiony przez pozwanego jako weksel in blanco, a następnie wypełniony przez powódkę na kwotę wskazaną w pozwie ze względu na wypowiedzenie umowy pożyczki ze względu na brak spłaty zadłużenia.

Pozwany nie złożył odpowiedzi na pozew.

Sąd rozpoznał sprawę w postępowaniu uproszczonym (k. 1).

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 14 lutego 2022 roku (...) w W. (pożyczkodawca) zawarła z A. Z. (pożyczkobiorca) umowę pożyczki gotówkowej, na podstawie której udzielono pozwanemu pożyczki w kwocie 2.550,00 zł na okres 36 miesięcy. Strony przewidziały, że pożyczka jest oprocentowana według stałej stopy procentowej w wysokości 12,23 % w skali roku (odsetki umowne)

oraz że z tytułu udzielenia pożyczki pożyczkobiorca zobowiązany będzie do uiszczenia na rzecz dającego pożyczkę następujących opłat: opłaty przygotowawczej związanej z przygotowaniem i zawarciem umowy w wysokości 3409 zł, prowizji pośrednika finansowego w wysokości 122 zł i prowizji pożyczkodawcy w wysokości 2.088 zł. Kwoty te zostały rozdzielone proporcjonalnie do liczby rat pożyczki i miały być uiszczane częściowo przy każdej racie razem z odsetkami umownymi. Pożyczka miała być spłacona w 36 miesięcznych ratach ustalonych w harmonogramie spłat – do 24 dnia każdego miesiąca kalendarzowego, począwszy od marca 2022 roku - po 170 zł. W umowie pożyczki przewidziano, że na wypadek opóźnienia w spłacie rat pożyczki pozwany zapłaci odsetki od zadłużenia przeterminowanego w wysokości rocznej stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego równej stopie odsetek maksymalnych za opóźnienie, o których mowa w art. 481 § 2¹ k.c. (pkt 4.1. części C umowy).

W umowie zastrzeżono, że pożyczkodawca może wypowiedzieć umowę w przypadku, gdy opóźnienie w płatności kwoty równej jednej racie przekroczy 30 dni, po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania. Okres wypowiedzenia wynosił 30 dni (pkt 8.1 części C umowy).

W załączniku do wniosku o udzielenie pożyczki konsumenckiej podano, na co zostanie przeznaczona prowizja w wysokości 2.088 zł.

Jako zabezpieczenie zwrotu pożyczki pozwany podpisał weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową. Pożyczkodawca miał prawo wypełnić ten weksel na sumę odpowiadającą zadłużeniu pożyczkobiorcy z tytułu umowy pożyczki w przypadku, gdy opóźnienie w płatności kwoty równej jednej racie przekroczy 30 dni, po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od otrzymania wezwania.

Dowody : umowa pożyczki wraz z harmonogramem spłat - k. 5-11 akt

załącznik do wniosku o udzielenie pożyczki – k. 8v akt

weksel in blanco – k. 9 akt

deklaracja wekslowa – k. 11 akt

Pismem z dnia 24 sierpnia 2022 r. powódka wypowiedziała pozwanemu umowę pożyczki z 30 dniowym okresem wypowiedzenia, ze skutkiem natychmiastowej wymagalności wszystkich należności wynikających z umowy. Wskazała, że zadłużenie pozwanego wynosi 5.622,42 zł, w tym suma pozostałych do spłaty rat pożyczki na dzień wypowiedzenia umowy w kwocie 5.610 zł i odsetki umowne za opóźnienie w płatności rat w wysokości 12,42 zł. Powódka wezwała pozwanego do zapłaty żądanej kwoty w terminie 30 dni od dnia doręczenia pisma. Powódka wypełniła weksel in blanco na kwotę 5.622,42 zł, wskazując termin płatności na 22 września 2022 r. i wezwała pozwanego do wykupu weksla.

Dowody : pismo o wypowiedzeniu umowy pożyczki wraz z wezwaniem do wykupu

weksla - k. 10 akt

wypełniony weksel – k. 9 akt

Po dokonaniu wypowiedzenia pozwany nie spłacił zobowiązania (okoliczność niesporna).

Sąd zważył, co następuje:

Przedstawiony stan faktyczny ustalony został w oparciu o dokumenty złożone przez powódkę, które w ocenie Sądu nie budziły wątpliwości co do ich autentyczności i prawdziwości, wobec czego mogły stanowić wiarygodną podstawę ustaleń faktycznych.

Zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. - Prawo wekslowe (tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r. poz. 160) jeżeli weksel, niezupełny w chwili wystawienia, uzupełniony został niezgodnie z zawartym porozumieniem, nie można wobec posiadacza zastrzegać się zarzutem, że nie zastosowano się do tego porozumienia, chyba że posiadacz nabył

weksel w złej wierze albo przy nabyciu dopuścił się rażącego niedbalstwa. Na tle tego przepisu dominuje pogląd, że w stosunku do pierwszego wekslobiorcy - będącego kontrahentem z porozumienia wekslowego - zarzut niezgodnego z porozumieniem uzupełnienia weksla może być podnoszony bez ograniczeń, w tym zakresie art. 10 Prawa wekslowego nie stosuje się. Art. 10 wyznacza natomiast granice skuteczności tego zarzutu względem dalszego nabywcy, który nabył weksel sposobami prawa wekslowego.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej sąd krajowy jest zobowiązany do zbadania z urzędu, czy warunki umowy wchodzące w zakres stosowania dyrektywy (...) z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U. 1993, L 95, s. 29) mają nieuczciwy charakter, a także do tego, by dokonawszy takiego badania, zniwelować brak równowagi między konsumentem a przedsiębiorcą, o ile sąd ów posiada niezbędne ku temu informacje dotyczące stanu prawnego i faktycznego (zob. np. wyrok (...) z dnia 13 września 2018 r. w sprawie C-176/17 - z udziałem powódki). Ze względu na fakt wiadomy Sądowi orzekającemu z innych spraw, że powódka stosuje w umowach z konsumentami niedozwolone klauzule umowne, Sąd uznał, że przedłożony przy pozwie weksel nie jest wystarczający do rozstrzygnięcia sprawy, a konieczne jest zbadanie odpowiedzialności pozwanego w kontekście stosunku podstawowego (pożyczki), na zabezpieczenie którego pozwany wystawił weksel in blanco.

Według art. 720 § 1 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Z tytułu udzielenia pożyczki pożyczkodawca może żądać wynagrodzenia w formie odsetek **albo** prowizji za korzystanie przez pożyczkobiorcę z jego środków finansowych. Użycie zwrotu „albo” oznacza alternatywę rozłączną. Nie można więc jednocześnie pobierać odsetek umownych i prowizji za korzystanie przez pożyczkobiorcę ze środków pożyczkodawcy.

W ocenie Sądu nie budziła wątpliwości kwestia ponoszenia odpowiedzialności przez pozwanego z tytułu niewywiązania się z umowy pożyczki z dnia 14 lutego 2022 roku, jak i zasadność wypowiedzenia umowy, albowiem w dniu sporządzenia wypowiedzenia pozwany posiadał zaległości w spłacie kilku rat. Sąd nie zakwestionował prawa powódki do pobrania opłaty przygotowawczej, albowiem takie opłaty są standardowo pobierane za wykonanie czynności związanych z udzieleniem pożyczki. Opłata określona w umowie zawartej między stronami nie była wygórowana.

Sąd zakwestionował natomiast prawo powódki do naliczenia i pobrania dodatkowego wynagrodzenia prowizyjnego w wysokiej kwocie 2.088 zł za udostępnienie pozwanemu środków pieniężnych. Za przygotowanie umowy pożyczki powódka pobrała bowiem opłatę przygotowawczą, a za udostępnienie pożyczkobiorcy środków pieniężnych odsetki umowne zbliżone do maksymalnych. Brak było podstaw do pobierania podwójnego wynagrodzenia za to samo.

W wielu podobnych sprawach toczących się przed tut. Sądem z powództwa (...) w B. o zwrot pożyczki zakwestionowano praktykę tej spółki pobierania na podstawie umów pożyczek dodatkowego wynagrodzenia prowizyjnego w wysokich kwotach, żadanego obok odsetek umownych za udostępnienie środków pieniężnych, doliczonych do każdej raty. Zapis o tej prowizji uznano za zmierzający do obejścia przepisów o ochronie praw konsumentów oraz o odsetkach maksymalnych (ukryta lichwa). Stwierdzono, że takie działanie nie zasługuje na ochronę prawną, albowiem jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumentów, dlatego jest nieważne (art. 58 § 1 i 2 k.c.). Tak było m.in. w sprawach o następujących sygnaturach akt: I C 189/16, I C 2424/16, I C 285/17, I C 397/17, I C 398/17, I C 477/17, I C 501/17, I C 1100/17, I C 1244/17, I C 1595/17, I C 1707/17, I C 390/18, I C 1796/18, I C 1826/18, I C 2751/18, I C 2752/18 i I C 2753/18.

Kwestią obciążania przez powódkę pożyczkobiorców zbyt wysokimi opłatami prowizyjnymi za udostępnienie na określony czas środków pieniężnych zajmował się też niejednokrotnie Sąd Okręgowy w Toruniu, w tym w sprawach o sygn. akt VIII Ca 563/17, VIII Ca 582/17 i VIII Ca 664/18, podzielając w swoich wyrokach stanowisko tut. Sądu o sprzeczności umów pożyczek w zakresie wynagrodzenia prowizyjnego z dobrymi obyczajami, zasadami współzycia społecznego i przepisami regulującymi wysokość odsetek maksymalnych. Sąd Okręgowy, odwołując się do wyroku

Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 27 kwietnia 2012 r. w sprawie XVII AmC 5533/11 (Legalis nr (...)), stwierdził, że niezależnie od uregulowań ustawy o kredycie konsumenckim dotyczących maksymalnej wysokości kosztów pozaodsetkowych, koszty te nie mogą stanowić dodatkowego źródła zysku przedsiębiorcy, powinny zatem być kształtowane w sposób zgodny z rzeczywistym kosztem dokonywanych czynności, w związku z którymi pozostają. W przywołanych sprawach Sąd Okręgowy w Toruniu stwierdził również, że wynagrodzenie prowizyjne zastrzeżone w umowach stosowanych przez powódkę pozostaje oderwane od faktycznych kosztów przez nią poniesionych, w istocie nie stanowi więc „kosztu okołodsetkowego”, te bowiem powinny być związane – zgodnie z zasadą ekwiwalentności świadczeń – z określonymi kosztami poniesionymi przez pożyczkodawcę w związku z udzieleniem pożyczki bądź usługami świadczonymi na rzecz pożyczkobiorcy. Sąd Rejonowy w Grudziądzu oraz Sąd Okręgowy w Toruniu wyraziły w przywołanych sprawach także pogląd, że wynagrodzenie prowizyjne to ukryta forma odsetek od pożyczzonego kapitału, co prowadzi do obejścia przepisów regulujących instytucję odsetek maksymalnych.

Wskazać też należy, że w decyzji nr (...) z dnia 3 czerwca 2015 r. (...) w K. uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działania pożyczkodawcy polegające na stosowaniu opłaty, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty. W uzasadnieniu tej decyzji stwierdzono, że sprzeczne z dobrym obyczajem jest naruszenie ekwiwalentności świadczeń przy stosowaniu wobec konsumentów opłaty, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty, co godziło w ich słuszny interes. Identyczną decyzję wobec (...) Sp. z o.o. w B. wydał (...)w K. w dniu 30 grudnia 2015 r. w sprawie (...) (...) w zakresie opłaty przygotowawczej. Zarzuty w niej zawarte wobec pożyczkodawcy można jednak odnieść również do wynagrodzenia prowizyjnego.

Ze względu na to, że wynagrodzenie prowizyjne w kwocie 2.088 zł zostało naliczone za to samo, za co należą się powódce odsetki umowne od udzielonej pożyczki, a nadto nie określono w umowie żadnych kryteriów ustalenia tak wygórowanej prowizji, Sąd uznał, że brak jest podstaw do jej zasądzenia.

W konsekwencji na podstawie art. 720 § 1 k.c., art. 58 § 1 i 2 k.c., art. 359 § 2¹ k.c. oraz art. 385¹ § 1 k.c. Sąd uznał, że roszczenie powódki uzasadnione było jedynie do wysokości 2.797,88 zł [żądana w pozwie kwota minus kwota 2.088 zł - nienależne wynagrodzenie prowizyjne, minus odsetki umowne za korzystanie z kapitału naliczone w harmonogramie spłat po dokonaniu wypowiedzenia umowy, tj. po 22 września 2022 r. w kwocie 736,54 zł - po tej dacie powódka nalicza od zadłużenia odsetki umowne za opóźnienie]. W zakresie żądania zapłaty pozostałej należności głównej powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie ze względu na uznanie za nieważne postanowień umowy dotyczących wynagrodzenia prowizyjnego (art. 58 § 1 i 2 k.c., art. 359 § 2¹ k.c. oraz art. 385¹ § 1 k.c.).

Odsetki umowne za opóźnienie, naliczone z tytułu braku spłaty rat w terminie za każdy dzień zwłoki (12,42 zł) oraz dalsze odsetki umowne za opóźnienie od należnej powódce kwoty 2.797,88 zł od dnia następnego po terminie płatności weksla do dnia zapłaty, zasądzono na podstawie art. 481 § 1 k.c. i art. 482 § 1 k.c. oraz pkt 4.1. części C umowy pożyczki.

O kosztach procesu w punkcie 3. (trzecim) sentencji wyroku orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Powódka wygrała sprawę w 49,76 % (2.797,88 zł/5.622,42 zł), ponosząc koszty procesu w łącznej wysokości 2.217 zł z tytułu: opłaty sądowej od pozwu w kwocie 400 zł, opłaty skarbowej od pełnomocnictwa procesowego – 17 zł i wynagrodzenia pełnomocnika będącego adwokatem w wysokości 1.800,00 zł (§ 2 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie – Dz.U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.). Finalnie należał jej się zatem od pozwanego zwrot kwoty 1.103,18 zł, albowiem pozwany nie poniósł żadnych kosztów procesu.

O odsetkach za opóźnienie od zasądzonych kosztów procesu orzeczono na mocy art. 98 § 1¹ k.p.c.

O rygorze natychmiastowej wykonalności orzeczono na podstawie art. 333 § 1 pkt 3 k.p.c.